

EL MONUMENT «FORTUÏT» A SALVADOR PUIG ANTICH

Jo diria, és clar que entre moltes altres possibilitats, que hi ha dos tipus de monuments (aprofito l'avinentesa per parlar-ne en ocasió del que s'acaba d'erigir al president Josep Tarradellas, pensat per l'escultor Xavier Corberó): són els monuments que sorgeixen espontàniament - poden esdevenir fins i tot llocs de culte, com n'és el cas dels indrets druídics (llocs on on l'home sent que la natura espetega i *parla*) - i els que sorgeixen de la voluntat popular. Tots els altres són -com diria John Ruskin- nats d'un pressupost, i això ja és una qüestió d'institució o d'empresa, no d'una vivència, d'una necessitat sentida.

Els dos tipus bàsics de monuments esmentats són indiferents als credos estètics que els puguin ordenar -cosa, tanmateix, que no exclou cap estil ni aportació conceptual o emotiva per part dels impulsors o creadors - però tots dos tipus resulten contundents i plens de càrrega emocional i històrica, siguin quins siguin els aspectes formals que revesteixin.

En un moment refrescat per la polèmica inauguració esmentada i sense que altres polèmiques similars hagin desaparegut de l'horitzó, atès que un monument o no és res o és quelcom de més seriós si s'ha de prendre en consideració, voldria recordar un *monument* que sorgí tot sol pel març del 1974 -sense que en cap moment els seus *autors* en fossin conscients- i que actualment continua perfectament dempeus i davant de tothom a l'avinguda Diagonal. Es tracta d'una màcula -és una expressió dignificadora perquè altrament l'ignorant podria parlar d'una taca de brutícia- que regalima fins a diluir-se en l'espai blanc immens que hom veu a la part dreta, respecte de l'espectador, de l'alta façana de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona.

Aquesta taca, d'un roig sanguinolent derivat pel pas del temps vers als morats tristos però persistents, aparegué a la façana de l'ETSAB un d'aquells dies de protesta i de combat per intentar evitar al jove Salvador Puig Antich (Barcelona, 1948- Barcelona, 3 de març 1974, a les 9.15 del matí) el judici i condemna a què se'l sommetia. Per aquest motiu i per altres de relacionats amb les lluites per les llibertats polítiques i de pensament, hi havia aleshores aldarulls (els fets recents a la UAB han desvelat també aquest record somort però no desaparegut) al *campus* universitari de Pedralbes.

Les forces de l'ordre (que en moltes altres ocasions anteriors ja havien entrat a l'escola i pujat escales amunt darrera dels professors i estudiants) es trobaven un d'aquells dies davant de l'edifici fent ostentoses mostres virils agafant-se per sobre dels pantalons els genitals i invitant els que es trobaven dins de l'escola a sortir, «si en tenien», al carrer.

Un grup d'estudiants s'havia instal·lat a la planta sisena, la superior de l'edifici, la més alta on aleshores hi havia el bar-restaurant i que estava envoltada d'un passadís perimetral amb una barana de barrots longitudinals bastant separats. La murada de vidre a l'espatlla no permetia als nois enretirar-se gaire per evitar les bales de goma de la policia. Alguns dels estudiants agafaren de la classe de projectes o de dibuix un pot de pintura vermella, ben al·lusiva al cas i situació, i la llençaren sobre el carrer, però a conseqüència de la incòmoda situació de la manca d'espai topà amb un dels barrots de la barana, picà al cantó de la paret i vessà sobre la façana, deixant l'estigma que s'hi veu.

Fou, com es veu, un cas i un accident fortuït, però des d'aleshores la taca ha fet respecte i ningú s'ha atrevit ja a tocar-la, amb paraules molt diferents però amb intenció i ocasió exactament similar, Joan Miró donà per definitivament acabat aquells mateixos dies de març del 1974 el tríptic *L'esperança del col·lectiu condemnat a mort*, dedicat a Puig Antich.

En aquesta ocasió només volíem fer sentir la força dels signes nats de les emocions. Potser no és gaire acadèmic ni científic això, però és real.